

— egyéb könyvek

Régi magyar betlehemes (nyomtatott formában, ReZeM 1999)

KARASSZON Dezső: *Bevezetés a magyar református egyházzene világába* (Kálmán K. 2008)

FEKETE Csaba: *Jogvédelem az egyházzeneben* (ReZeM 2003)

Hagyomány és haladás — Csomasz Tóth Kálmán írásai (szerk. BÓDISS T. 2003)

Egyházi ének kerettantervi ajánlás (HOPPÁL Péter — BÓDISS Tamás, RPI 2007)

OROSZ Otília Valéria: *Műemlék orgonák az Érmelléki Református Egyházmegyében* (Partiumi Füzetek 56., 2008)

Fekete Csaba és Pásztor János liturgiai témájú könyvei

Hírek

Vecsernye böjt első vasárnapján a Deszkatemplomban

A 2008 október végi reformációi zsolttáros istentiszteletet követően 2009. március 1-én, böjt első vasárnapján immár második ízben tartottunk vesperást a miskolci Deszkatemplomban. A vesperások éneklésével a XVI–XVII. század fontos istentiszteleti formájának fellelevenítésén túl protestáns elődeink és az egyház évszázados hagyományához szeretnénk visszakapcsolódni. A reformáció korában a német protestánsok a vasárnapokat és a főünnepet gazdag liturgiával ünnepelték: ünnepnap vagy vasárnap előestéjén (szombaton) végezték az előesti vesperást. Az ünnep hajnalán Mettél énekeltek, amely az óegyház virrasztó és hajnali istentiszteletének elemeiből épült fel. Az ünnep délelőttjén tartották az úrvacsorás főistentiszteletet, s lezárásként délután a vesperást. Magyar protestáns szertartáskönyveink, a graduálok is visszatükrözik e liturgiai gazdagságot. Huszár Gál könyve, az 1574-ben, Komjátiban nyomtatott graduál a hét minden napjára ad „regveli” istentiszteleti anyagot. Számos tétellel támogatja meg a főünnep istentiszteleteit, a vecsernyét, laudest, primát, az úrvacsorás istentiszteletet. Graduáljainknak e gazdagsága és a könyvek beosztása azt is bizonyítja, hogy milyen rangja volt az egyházi év egyes ünnepeinek. Szerkönyveink tanúsága szerint a nagyböjt ideje reformáció korabeli elődeinknek szent időszak és elsőrangú ünnep volt.

Böjti vecsernyénk tételeit Huszár Gál már említett könyvéből, a *Komjátai graduálból*, az

1636-os *Öreg graduálból* és az 1996-ban megjelent *Protestáns graduálból* válogattuk. A bevezető fohászzkodás („Uram Isten, siess minket megsegíteni”) után a vasárnapi vesperás-zoltárokat (110, 111, 113) a bűnbánat, megszentelődés idejét meghirdető antifónával („Eljöttek már nekünk a bűnbánatnak napjai, bűneink váltságára, lelkünknek üdvösségére”) keretezve énekeljük. A kapitulum —rövid olvasmány— az igazi böjtre hívott: „Térjetez hozzám teljes szívetekből, böjttel és sírással és jajgatással —szaggassátok meg szíveteket, nem pedig ruhátokat, és térjetez a ti Uratokhoz, Istenetekhez, mert ő kegyelmes és irgalmas, békétűrő, nagyirgalmú, és legyőzi a gonoszságot” (Joel 2, 12–13). A rákövetkező igehirdetés a 91. zsolttárról szólt, amely nagyböjt első vasárnapjának motója. A válaszos zoltárban (responzórium) a bűnből való gyógyulásért könyörögtünk. Az ősi, gyönyörű böjti himnusszal („Hallgass meg minket, Úr Isten”) könyörögtünk imádságaink meghallgatásáért, érdemtelen voltunk ellenére bűneink bocsánatáért, hitünk „öregbüléséért” s hogy jó gyümölcsöket teremhessünk. E dicséretet az *Öreg graduálból* énekeljük el. A verzikulusz (párvers) a 91. zoltár gondolatát ismételte: „Az Úristen parancsolt az ő angyalainak tefeléd, hogy megőrizzenek téged minden utaidban.” Mária hálaénekéhez (Magnificat) emez antifónát énekeljük: „Nemcsak a testi kenyérrel él az ember, de Isten minden igéjével.” A könyörgés, Miatyánk, megemlékezés után a befejező

tétel (Benedicamus) ismét utal —visszakapcsolódva a Magnificat-antifónában felsejlő gondolathoz — egyik böjti és keresztyén feladatunkra, a Kísértő elleni küzdelemre: „Jézus Krisztus, ki miértünk negyven napon át böjtöltél, s hogy az ördög a pusztában megkísértsen, engedted: Így akartad megmutatni, istenséged nagy erejét, hogy ezáltal híveidet hitükben megerősítsd.”

Az éneklés szolgálatát gyülekezetünk ősszel alakult liturgikus kórusa végezte, melyet *Orosz-Tokár Edina* vezet, az igét *Thománé Szikora Anita* hirdette, a vesperás tételeinek megtanulásában segédkezett és az éneklést vezette *Varga László*.

(*Varga László írása alapján*)

A VI. Református Zenei Fesztivál eseményei

A Zenei Fesztiválhoz évek óta kapcsolódnak énekes alkalmak és kántortalálkozók. 2009. június 6-án de 10 órakor a Lónyay Gimnáziumban énektanárok tanácskoztak az egyházi iskolákban folyó énektanításról. A délelőtti folyamán előadást tartott *Nováky Andrea*, a Fasori Evangélikus Gimnázium énektanára és *Hargita Péter*, a KRE Tanítóképző Főiskolai Karának oktatója.

Délután 3 órakor a Kálvin téri templomban közös éneklésre gyűlt össze gyülekezet, kórus, a *Cantores Ecclesiae* rézfúvós együttes, valamint karnagyok és orgonisták. A programban gyülekezeti és iskolai keretekben is használható, megtanulható istentiszteletbe is szervesen illeszthető művek kerültek sorra. Szerepelt énekeskönyvi énekkeldolgozás, kánon, kis kantáta, egyszerű kórusművek a XVI-tól a XX. századig. Vezényelt *K. Berkesi Boglárka*, *Kriesch Katalin*, *Orosz-Tokár Edina*, *Pálóczy Krisztina*, *F. Sajó Márta*,

Kun Zsuzsanna, *Kiss Ferenc*, orgonán közreműködött *Monostori Ferenc*. A délutánt előkészítette és vezette *Bódiss Tamás*.

Este 6 órakor a Dunamelléki Egyházkerület Székházának dísztermében a három református zeneiskola (Tinódi Lantos Sebestyén — Enying, Csomasz Tóth Kálmán — Dédestapolcsány, Gárdonyi Zoltán — Biharkeresztes) növendékei és tanárai mutatták be intézményüket hangszerjártékkukkal.

Másnap, június 7-én vasárnap este 6 órakor a Kálvin téri zenés esték sorozatában a *Kálvin Kórus* énekelt *Pálóczy Krisztina* vezetésével. Orgonán közreműködött *Bódiss Tamás* és *Kovács Botond Árpád*. Kálvin születésének 500. évében *W. Byrd*, *H. Schütz*, *J. Haydn*, *F. Mendelssohn* és mások zoltárfeldolgozásai szerepeltek a műsoron.

A Kántus második skóciai útja (2008. április 20–29.)

A kórus útját *Jock Stein* szervezte, aki korábban hosszú időt töltött Debrecenben; a korábbi ösztöndíjas, jelenleg Debrecen-nagytemplomi lelképásztor, *Vad Zsigmond* segítségével. A koncerteken *Berkesi Sándor* karnagy és *Bűdi Katinka* főiskolai hallgató vezényelt. Az énekar repertoárján *Gárdonyi Zoltán* Dicséző éneke, *Memento-ja*, *M. Haydn* Eripe me és *Laetatus sum* motettája, *Mendelssohn* 42. zoltára s *Vivaldi* Magnificatja részletei mellett *Gárdonyi Zoltán* spirituálé-feldolgozása, *Men-*

delssohn: 100. zoltára, valamint *Gasparini*, *Gibbons*, *Saint-Saëns* és *Orbán György* kórusművei szerepeltek. A kórusművek mellett orgonadarabok is elhangzottak: *Bach*, *Buxtehude* művei, valamint *Virágh Anrás Gábor* orgonaművész saját szerzeményei és rögtönzések.

A kórus *Kincardine*, *Inverness*, *Elgin*, *Aberdeen*, *Banchory*, *Dalkeith*, *Edinburgh*, *Linlithgow* s *Cardross* templomaiban koncertezett.

(*Nagy Beatrix*, *Kántus-jegyző beszámolója nyomán*)